

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

7/10176

Sayı : B.22.0.ÖKM-610.00.00/ 6026
Konu : Yazılı Soru Önergesi 7/10176

ÇOK İVEDİ
31 EKİM 2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığı Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının 02 Ekim 2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-86735 sayılı yazınız.

Ankara Milletvekili Sayın Sinan AYGÜN'ün 7/10176 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevaplandırılması istenmektedir.

Soru önergesinde yer alan hususlar ile ilgili istenilen bilgiler yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :
1- Soru Önergesine İlişkin Cevaplar
(2 sayfa)

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yücetepe-ANKARA

Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97

Faks: +90 (312) 294 69 77

Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

okaynar@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://dpteb.dpt.gov.tr/Sorgu> adresinden 78YV-6I3V-8KKI kodu ile yapılabilir.

Ankara Milletvekili Sayın Sinan AYGÜN'ın 7/10176 Esas No.lu Soru Önergesine İlişkin Cevaplar

Soru 1) Aynı kurumun yaptığı iki hesaplama arasında neredeyse yarı yarıya (429,5 milyar lira) fark bulunması normal midir? Türkiye'deki aileler 2009 yılında 920,8 milyar lira mı, yoksa 491,3 milyar lira mı harcamıştır?

Soru 2) Bu iki rakam arasındaki fark nereden kaynaklanmaktadır?

Cevap 1 ve 2) 1.Soruda 2009 yılı olarak verilen değerler 2011 yılına ilişkindir.

Hanehalkı bütçe anketleri hemen hemen dünyanın bütün ülkelerinde harcamalar yöntemiyle GSYH içerisinde yer alan özel nihai tüketim harcaması kaleminden daha düşük olarak tahmin edilmektedir. “Karşılama oranı (*compensation ratio*)” olarak tabir edilen bu farkın belli bir düzeyde olması gerektiği Kurumumuz tarafından da bilinmekte olup, bu farkın kaynaklarına ilişkin araştırmalar yapılmaktadır. Bu durum tüm dünya ülkelerinde de gözlenmekte olup; AB üyesi ülkeler için söz konusu iki çalışmanın “karşılama oranları”, % 38 (Romanya) ile % 92 (Belçika) arasında değişmektedir.

Harcamalar yöntemiyle hesaplanan GSYH değeri ile hanehalkı bütçe anketinden tahmin edilen hanehalkı tüketim harcaması değerlerinin yöntem ve kapsam açısından taşıdığı farklılıklar (hanehalkı bütçe anketinde kurumsal nüfusun alınmaması, yine ankette sadece hanehalkı beyanları alınırken ulusal hesaplarda mal akımı yönteminin kullanılması vb.) nedeniyle ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Diğer ülke uygulamalarında da bu farklılık sözkonusu olup, her iki çalışmaya ilişkin ayrıntılı bilgi Kurumumuzun web sayfasında yer almaktadır.

Soru 3) Eğer harcamalar yöntemiyle GSYH hesaplamaları kapsamında hesaplanan 920,8 milyar lira doğruysa, Hanehalkı Tüketim Harcamaları araştırmasında, 491,3 milyar lira doğruysa milli gelir hesaplamalarında TÜİK'in bir hata yapmış olabileceğini değerlendiriyor musunuz?

Soru 4) Hanehalkı harcamalarına ilişkin rakamlar arasındaki bu tutarsızlığın, her iki çalışmanın da güvenilirliğini ortadan kaldırmıyor mu?

Cevap 3 ve 4) Tamamen hanehalkları tarafından beyan edilen kayıtlara dayanan hanehalkı bütçe anketinden elde edilen harcama tahminleri, ulusal hesaplar sistemine göre hesaplanan; ekonomide belli bir dönemde hanehalkı nihai tüketimine yönelik olarak üretilen tüm nihai mal ve hizmetlerin toplam değerinden düşük olarak tahmin edilmektedir.

Kayıtlılık kültürünün tam olarak yaşanılmadığı ülkelerin tamamında, temel istatistiklerle ulusal hesaplar tahminleri arasında büyük oranda farklılaşmalar gözlemlenebilir. Hanehalkı tüketim harcamaları çalışması da temel istatistikler kapsamındadır. Kurumumuzun, farkın oluşmaması yönündeki gayretlerine rağmen önemli oranda istatistiki birimlerin eksik raporlaması söz konusu olmaktadır.

Ulusal hesaplar sistemi makroekonmiye ilişkin tutarlı ve bütüncül hesaplar silsilesinden oluşmaktadır. Bu çerçevede uluslararası kabul görmüş yöntemlerle eksik kapsam düzeltmesi yapılmaktadır. Hanehalkı nihai tüketimine konu ürünlerin tüketim tahminlerinde kapsam düzeltmesi mal akımı yöntemi vasıtasıyla yapılmaktadır. İstatistikte düzey tahminlerine göre

oran, pay büyüklükleri tahmini her zaman daha tutarlı ve istikrarlı olmaktadır. Dolayısıyla temel istatistiklerin payları, çalışmalarda rahatlıkla kullanılabilir.

Hanehalkı harcamalarına ilişkin üretilen her iki istatistiki verinin herhangi bir güvenilirlik sorunu bulunmayıp, konuya ilişkin benzer farklılıklar Avrupa Birliği üyesi tüm ülkelerde mevcut olup, konuyla ilgili karşılama oranlarının ülke bazında Eurostat verilerinden elde edilmesi mümkündür.

Soru 5) Sorun Hanehalkı Tüketim Harcamaları araştırmasından kaynaklanıyorsa, harcamaların yüzdelik gruplara göre dağılımına ilişkin sonuçların da hatalı olma olasılığı bulunmakta mıdır? Sorun GSYH hesaplarından kaynaklanıyorsa, TÜİK'in yıllardır Türkiye'nin milli gelirini şişirdiği sonucunu çıkarabilir miyiz?

Cevap 5) TÜİK ulusal hesaplar ile ilgili tüm hesaplamalarını uluslararası standartlara uygun olarak gerçekleştirmekte olup, konu ile ilgili tüm çalışmalarında kısa ve uzun dönemli ekonomik ve sosyal veriler kullanılarak kayıt dışılığı sisteme alacak şekilde tahminler üretmektedir.

Soru 6) İki rakam arasındaki bu büyük farkın bir nedeninin de; Hanehalkı Tüketim Harcamaları Araştırması'nın anket yöntemiyle gerçekleştirilmesi nedeniyle, en zenginlerin vergi yükümlülüğü ve benzeri korkularla harcama ve gelirlerini gizlemeleri olabileceği ileri sürülmektedir. Dolayısıyla TÜİK anketle elde ettiği sonuçları başka yöntemlerle niçin test etmemektedir?

Cevap 6) Anketin örnekleme tüm sosyo-ekonomik grupları temsil edecek şekilde, yerleşim yerlerinin gelişmişlik durumları dikkate alınarak, istatistiksel tekniklere göre belirlenmiştir. Anketin alanda veri derlenme aşamasından başlayarak gerek Bölge Müdürlüklerinde, gerekse Merkez birimlerinde tutarlılık analizleri titizlikle yapılmakta olup, veriler ayrıca zaman serileri, idari kayıt ve diğer araştırma sonuçlarıyla da karşılaştırılarak değerlendirilmektedir.

Soru 7) TÜİK, hanehalkı tüketim harcamalarına ilişkin sonuçları gelire ve harcamaya göre sıralanmış yüzde 20'lik gruplar itibariyle açıklamaktadır. Söz konusu çalışmaya göre tüketim harcamalarının yüzde 5 ve 10'luk gelir ve harcama dilimlerine göre dağılımını açıklayabilir mısınız?

Cevap 7) Anketten elde edilen oransal tahminler, istatistik biliminin gerektirdiği kurallar çerçevesinde düşünüldüğünde mutlak değer tahminlerine göre daha tutarlı ve yeterli niteliktedir. Bu nedenle harcamaların türlerine göre ve yüzdelik gruplar itibariyle oransal dağılım tahminlerinin kullanılmasında istatistiksel açıdan sakınca görülmemektedir. Gelire göre sıralı %10'luk ve %5'lik kısımlarda tahminler üretilmesi her zaman mümkündür; zira hanehalkı bütçe anketlerinin hanehalkı düzeyindeki mikro verileri CD-ROM şeklinde tüm araştırmacı ve kullanıcılarla paylaşılmaktadır. Ancak verilerde tahmin düzeyi arttıkça her göze düşen hanehalkı sayısı azalacağından, tahminlerin güven düzeylerinin bundan etkilenebileceği dikkate alınmalıdır.